

Okulöncesi Eğitiminde Çocukların Sayıları Öğrenmesinde Resimli Tipografi Kartlarının Etkisi

Raziye PEKŞEN AKÇA^{1*} Rukiye ARSLAN² Hanife AKGÜL³

¹ Erciyes Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişim Programı DMYO

* rpeksen@erciyes.edu.tr

Özet: Bu çalışmanın amacı okulöncesi eğitimi alan çocuklarda öğrenmeyi eğlenceli kılmak, görsel ve fonetik tasarımlarla 1'den 10'a kadar olan sayıları çocuklara tanıtmak ve bu sayıların çocuklar tarafından okunmasını kolaylaştırmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmalara konu olan nesnel grupların, çocuğun bildiği, gördüğü ve bakmaktan zevk aldığı şeyler olmasına özen gösterilmiştir[1]. Bu doğrultuda Erciyes Üniversitesi Develi Hüseyin Şahin Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişim Programı ön lisans öğrencilerinden çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 28 Kız Öğrenciyle 2011-2012 eğitim-öğretim yılında 14 haftalık bir çalışma yürütülmüş; çalışma sonunda çocukların dikkati çekecek görsel hafıza kartları oluşturulmuştur. Program öğrencilerinin mesleki uygulama yaptıkları Şehit Jandarma Er Yaşar Pusatlı ve Viladet anaokullarındaki 5-6 yaş grubundaki 45 (23=K, 22=E) çocuğa öğrencilerimiz tarafından hazırlanan yaratıcı tipografi kartları sunulmuştur. Uygulama sonunda tipografi kart çalışmaları çok olumlu sonuçlar vermiş ve çocukların yaratıcı tipografi kartlarına son derece ilgi gösterdikleri, pekiştireç verilerek sunulan sayıların akıllarda daha kalıcı olduğu rapor edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sayılar, çocuklar için tipografi, okulöncesi

Teaching Preschool Children's Education Of Number Typography Cards

Abstract: The purpose of this work is to make education funny for children, to introduce numbers between 1 and 10 with visuals and phonetics and to make easy reading these number, for the students who take pre-school education. Through these purposes the objective groups

which are the subjects of this work are taken care of thing; which are children know, meet and enjoy to look. (Erdal, 2009:1). Accordingly, a work is performed about 14 weeks with 28 associate degree voluntary schoolgirls from Erciyes university, Develi Hüseyin Şahin vocational school in 2011-2012 academic year: at the end of this work some remarkable visual memory cardshave been created. At the şehit jandarma er yaşar pusatlı and viladet preschools, which are used for occupational practices by the program students, creative typography cards prepared by our students are exhibited to 45 (23:G, 33:B) children that are 5-6 age group. At the end of practice, this typography card work produced good results, and reported that children show interest in creative typography cards highly, the numbers wicth are exhibited by reinforcemets are more memorable.

Key Words: Numbers, Typography for Children, Pre-school

1. Giriş

Okulöncesi eğitim, çocuğun doğumundan ilköğretime kadar olan tüm yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir ve insan yaşamının temelini oluşturur [2]. Günümüzde okulöncesi eğitimin önemi herkes tarafından bilinmekle birlikte kişiliğin temellerinin atıldığı bu dönemde çocuk, yüksek öğrenme potansiyeline sahiptir [3].Çünkü okulöncesi dönem çocuğun yetenekli olduğu alanların belirlenerek yeteneklerinin geliştirilmesine ve çocuğun zihinsel çalışmalarının en üst seviyeye taşınmasına olanak sağlamaktadır. Öte yandan daha az yetenekli olduğu alanlar da geliştirilebilir. Bunun sağlanabilmesi için okulöncesi verileri doğru saptamak ve zamanında planlamak gerekmektedir [4].

Okulöncesi dönemde çocuk hala Piaget'nin işlem öncesi dönemindedir [5] ve bu dönemde çocuğunda soyut düşünce gelişmemiştir. Dolayısıyla çocuğun zihnen ve akıl yoluyla bir durumu kabul etmesi için o durumun somutlaştırılması son derece önemlidir. Bugünüyle algıladığımız yaşamımız, bilgi çağının getirmiş olduğu yeni icat ve teknolojilerle yoğrulduğu için uygulamış olduğumuz matematik öğretim yöntemleri de bu oluşumun paralelinde uyumlu olarak değişmek zorundadır. Günlük yaşamda, matematiği kullanabilme ve anlayabilme gereksinimi önem kazanmakta ve sürekli artmaktadır. Değişen dünyamızda, matematiği anlayan ve matematik yapanlar, geleceğini şekillendirmekte daha fazla seçeneğe sahip olmaktadır. Değişimlerle birlikte matematiğin ve matematik eğitiminin belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden tanımlanması ve gözden geçirilmesi gerekmektedir. Çoğu sınıfta matematik hala çocuklara sıkıcı bir şekilde verilmekte olup matematik öğretimi ve öğreniminin yapılandırılmasına acilen ihtiyaç duyulmaktadır [6]. Nitekim matematik, düşünmeyi geliştirdiği

bilinen en önemli araçlardan biridir [7] ve hayatın temelidir. Matematiksiz bir hayat elbette düşünülemez. Okul öncesi yıllar pek çok matematik kavramının temellerinin atıldığı yıllardır. Bu dönemde çocuklar günlük yaşantılarında pek çok matematiksel kavramla karşılaşarak çeşitli deneyimler kazanmaktadır [8].

Çocuklara matematik kavramlarının öğretiminde uygulanmakta olan yöntemlerin çoğu soyut, gerçek yaşamdan kopuk ve güç etkinliklerdir. Bu şekilde hazırlanmış bir öğretim yöntemi çocukların matematiği sevmesinde ve öğrenmesinde çeşitli güçlükler çıkarmaktadır. Bu noktada matematiği etkili ve verimli bir şekilde öğretecek, matematik öğretimini zevkli hale getirecek, çocuklarda matematik kaygısını azaltacak, matematiğe yönelik ilgi ve tutumu olumlu yönde etkileyecek, çocuğun akıl yürütme, analitik ve yaratıcı düşünme, problem çözme becerilerini geliştirecek, günlük hayatta ve diğer disiplinlerle ilişki kurabilecek ve zihinsel fonksiyonların gelişimine katkı yapacak bir eğitime gereksinim vardır. Çocuklar bu nitelikleri barındıran bir matematik programı ile çalışmada sözü edilen becerilere sahip bireyler olarak yetişeceklerdir. Çünkü çocuklar, nesneleri adlandırmayı öğrenmeden önce onların şekillerini kavrar. Matematiksel kavramlar önce çocuklar tarafından yalnız olaylar ve nesneler sonucu oluşturulur. Çevrelerindeki dünyayı tanımak için yaptıkları gözlemleri, obje ve olayların bir yönünde odaklaşmakta ve bu bakımdan sınıflama eğilimindedirler. Daha sonra ise objelerin, olayların çok çeşitli yönlerini ve daha karmaşık özelliklerini de gözleyebilmekte ve gruplamaktadırlar. Sonra işaretleri kullanırlar ve böylece çocuklar sonraki okul yıllarında çokça meşgul olacakları sayıları tanımış olurlar. Bu şekilde kavramların ve sayı kavramının gelişimi tamamlanır [8].

Bu doğrultuda çalışmamız okul öncesi eğitim alan çocuklarda öğrenmeyi eğlenceli kılmak, görsel ve fonetik tasarımlarla 1'den 10'a kadar olan sayıları çocuklara tanıtmayı, bu sayıları okumayı kolaylaştırmayı amaçlanmıştır. Nitekim okul öncesi eğitimde amaç eğlenceyi kullanarak çocukların yaparak ve yaşayarak öğrenmesine olanak sunmakta ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktır.

2. Amaç

Bu çalışma, okul öncesi eğitim alan çocuklarda öğrenmeyi eğlenceli kılmak, görsel ve fonetik tasarımlarla 1'den 10'a kadar olan sayıları çocuklara tanıtmayı, bu sayıları okumayı kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Nitekim okul öncesi eğitimde amaç, eğlenceyi kullanarak çocukların yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine olanak sunmakta ve öğrenmeyi basite indirmektir.

Çocuklara yönelik eğitici resim kartlarıyla yapılan çalışmaların yok denecek kadar az olması, yaratıcı sayı tasarımlarının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu amaçla

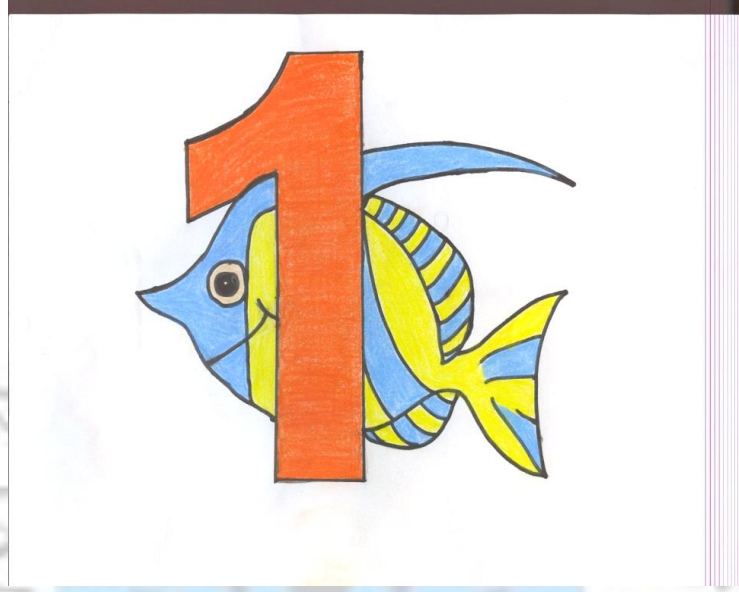
hazırlanan görsel ve fonetik çalışmalar metinleri daha etkili kılarken bir taraftan da sayıları çocuklara tanıtır ve sevdirebilir. Okul öncesi ve okul çağı öğrenciler açısından sayıların akılda kolay öğreniminin sağlanması ve yaratıcılığının geliştirilmesi resimli kartlarla hazırlanmış çalışmalar daha da önem kazanacaktır. Sayıları henüz öğrenen veya tanımaya başlayan anasınıfı öğrencilerinin, post tipografi sayıları ile istenilen bir canlı veya cansız nesnel grubun tanıtılmasında, sayıların anatomik yapısını kavramalarına ve eğlenmelerine olanak sunacaktır. Böylece çocuk bir taraftan rakamları tanımaya başlarken diğer taraftan da o nesneye ait bilgiler edinerek aynı zamanda da yeteneklerini geliştirecektir. Bu durumda bizi okulöncesi eğitim veren kurumlarda çalışmamızı uygulamaya yönlendirmektedir.

3. Materyal ve Metot

Bu doğrultuda araştırmacılar tarafından 14 haftalık bir çalışma gerçekleştirilmiş; çalışmanın 7 haftası özgün kartların araştırmacılar tarafından hazırlanması, 7 haftası da resimli kartların anaokullarında çocuklara uygulanması şeklinde planlanıp, yürütülmüştür. Çalışma sonunda, çocukların dikkati çekecek görsel resimli hafıza kartları araştırmacılar tarafından farklı nesneler baz alınarak hazırlandıktan sonra anaokullarında resimli eğitici kartlar kullanılmış ve sonuçlar araştırmacılar tarafından rapor edilmiştir.. Uygulama Kayseri ili Şehit Jandarma Er Yaşar Pusatlı ve Viladet anaokullarındaki 5-6 yaş grubundaki 45 (23=K, 22=E) çocuğa hazırlanan yaratıcı resimli kartları sunulmuştur. Çalışmanın hedef kitlesinin, sayıları bilmeyen veya henüz öğrenen okul öncesi çocukları olması, tasarımların görsel ve fonetik olmasını zorunlu kılmaktadır. Buradaki amaç bir sayı dizgesi oluşturmak değil, metinlerin ilk harflerini sayıları içinde kullanmaktır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan resimli kart çalışmaları 1'den 10 'a kadar sınırlandırılmıştır. Aynı zamanda çocukların dikkatini çekecek renklerde ve şekillerde tasarlanması ve okunurluğunun bozulmaması hedeflenmiştir.. Bunun dışında çocuklara bir kazanım sağlayacak bir nesnel grup seçilmesi ve bu nesnel grubun 1'den 10'a kadar olan sayılara uyarlanması hedeflenmiş ve bu nesnel grubun sadece Türkçe isimlerinden yararlanılarak resimli eğitici kartlar hazırlanmıştır.

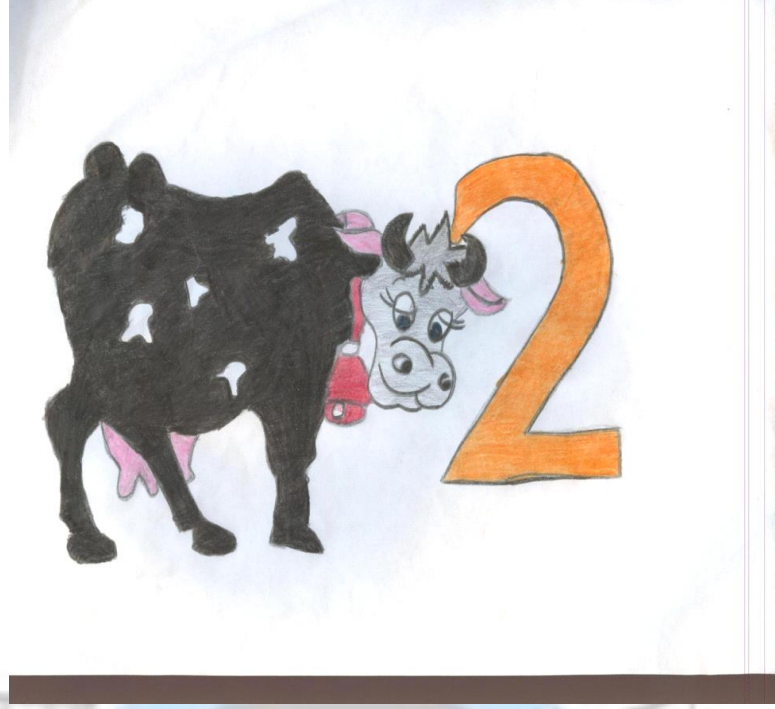
4. Uygulama

Resimli kartlarının hazırlanması ve anaokullarında uygulanması toplamda 14 hafta sürmüştür. Bu çalışmaya istekli katılmak isteyen çocuklar gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden toplamda 45 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmuş, Kayseri İli Jandarma Er Yaşar Pusatlı ve Viladet Anaokullarında, 5-6 yaş sınıfında toplamda 45 (23=K, 22=E) çocuğa uygulamıştır.

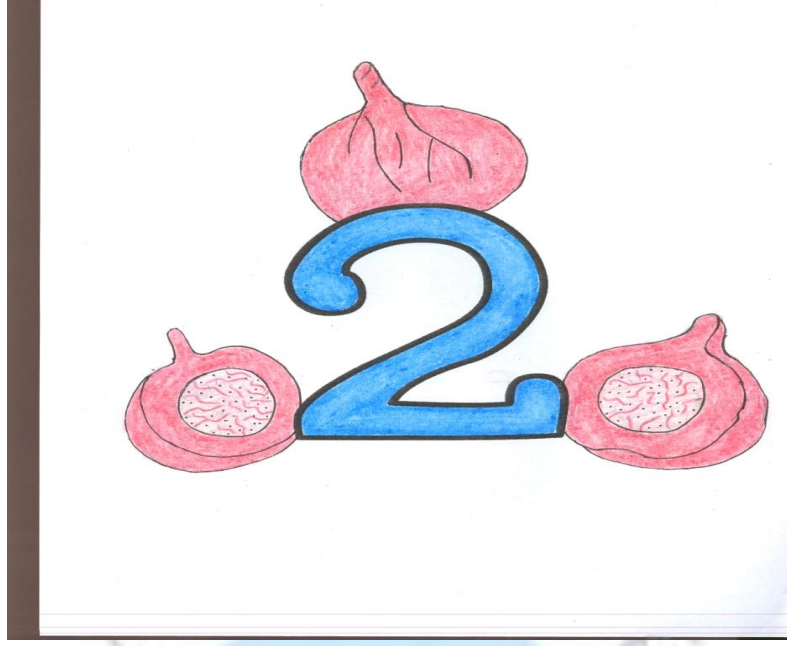
Şekil 1: Denizde Yaşayan Canlılar Serisi (Balık) “Bir”

Şekil 1’de Denizde yaşayan canlıları konu alarak hazırladığı çalışmada (Şekil 1) , hedef kitle olan 5-6 yaş çocuklarına deniz canlılarını tanıtmayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda bir rakamın ilk harfi olan “B” ile balığı ilişkilendirmiştir. Böylece çocukların günlük hayatta da karşılaşılabilecekleri canlılarla sayılar arasındaki bağ kurulmuş ve çocuğun zihninde “Bir” sayısının şekillendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda sınıfa fen-doğa köşesi için uygulamaya giden öğrencilerimiz tarafından bir akvaryum balığı götürülmüş, çocuğun zihninde balık ve bir sayısının ilişkilendirilmesi sağlanmıştır.

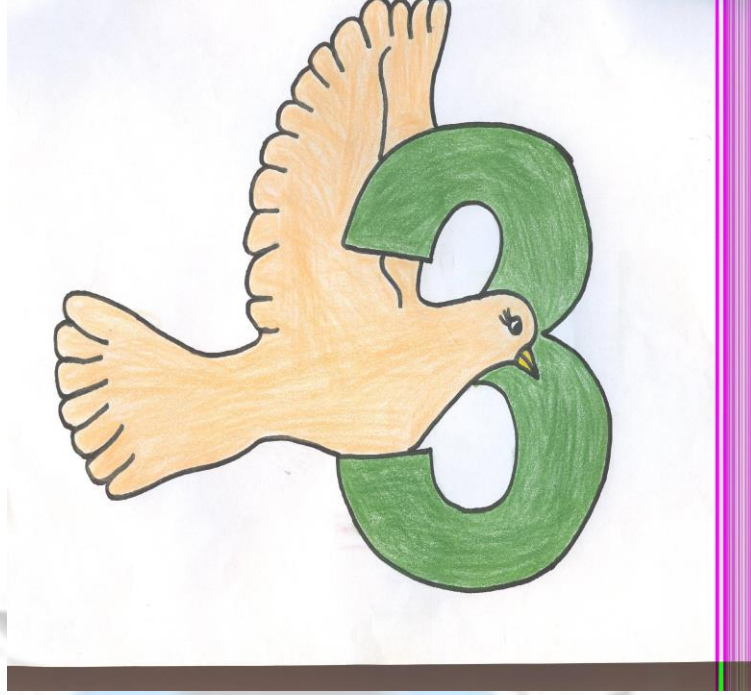
Şekil 2: Büyük Baş Hayvanlar Serisi (İnek) “İki”

Şekil 2’de Büyük baş hayvanları konu alarak hazırladığımız çalışmada (Şekil 2), çocuklara “İki” sayısını öğretirken aynı zamanda da etinden ve sütünden yararlanılan canlıları çocuklara tanıtmak amaçlanmıştır. Uygulama sonunda, 5-6 yaş grubundaki çocuklara üzerinde inek resmi bulunan ünlü bir çikolata firmasının ürünü dağıtılmış, uygulama sonunda gösterilen resimli kartlar ile pekiştireç verilerek sunulan “İki” sayısının öğrenilme durumu arasında bir farkındalık oluşturduğu çocuklarda gözlenmiştir.

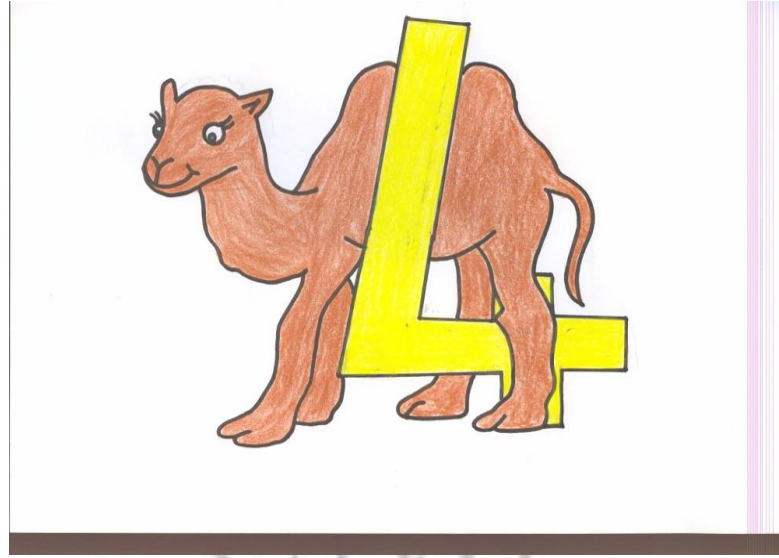
Şekil 3: Meyveler Serisi (İncir) “İki”

Şekil 3’de Meyveleri konu alarak hazırladığımız çalışmada (Şekil-3), İncir meyvesi “İki” sayısı ile ilişkilendirilmiş. Çalışmada, diğer çalışmalardan farklı olarak hedef kitle olan çocuklara, tam ve yarım kavramları öğretilmeye çalışılmıştır. 5-6 yaş çocukları işlem öncesi dönemde oldukları için geriye dönüştürebilirliği yapamamaktadır. Bu nedenle çocuklar, incirlerden yarım olanın bütün olana göre daha fazla olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca bir tam ve iki yarımın “iki” ettiği çocuklar tarafından algılanamamış, uygulamayı yürüten öğrenciler, çocuklarda bir kavram kargaşası oluşmasın diye, bu durumu daha fazla uzatmamışlardır.

Şekil 4: Kuş Türleri (Üveyik Kuşu) “Üç”

Şekil 4’te Kuş türlerinden üveyik kuşunu konu alarak hazırladığımız çalışmada (Şekil 4), çocuklara “Üç” sayısını öğretirken aynı zamanda da kuş türlerinden üveyik kuşunu çocuklara tanıtmak amaçlanmıştır. Uygulama sırasında, 5-6 yaş grubundaki çocuklara içinde üveyik kuşunun geçtiği, uygulamacı tarafından yazılan bir hikaye ile anlatılmıştır. Hikayede üç üveyik kuşunun yerde buldukları bir parka ekmeği nasıl üçe bölüştürüp paylaştıkları anlatılmıştır. Böylelikle çocuklara üç rakamı anlatılırken, aynı zamanda paylaşmanın önemi üzerinde de durulmuştur.

Şekil 5: Çölde Yaşayan Canlılar Serisi (Deve) “Dört”

Şekil 5’de Çölde yaşayan canlıları konu alarak hazırladığı çalışmada (Şekil 4), “Dört” sayısı ile Deve ilişkilendirilmiştir. Çocuklara resimli kartlarının gösterilmesinden sonar, çölde yaşayan canlılarla ilgili bir video filmi izletilerek, çocuğun zihninde hem çöl canlıları hem de 1’den 10’a kadar hazırlanan resimli eğitici kartlar ile bu canlılar arasında çocuğun bir bağ kurması amaçlanmıştır.

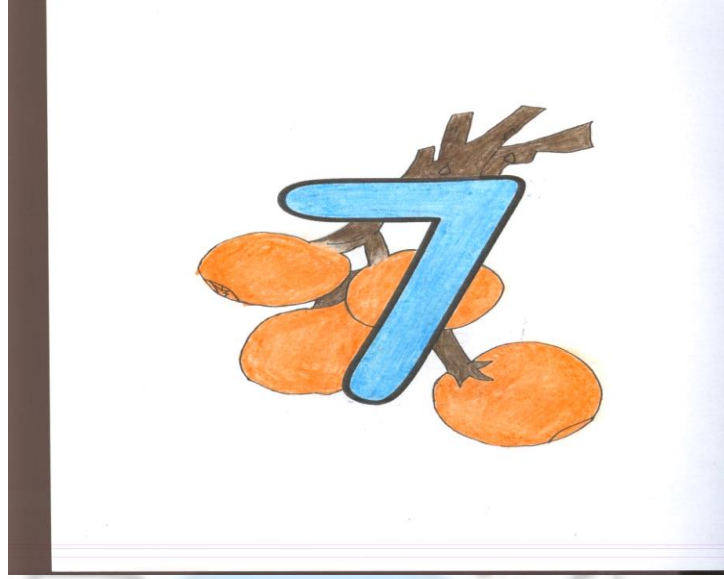
Şekil 6: Denizde Yaşayan Canlılar Serisi “Balina”

Şekil 6’da Denizde yaşayan canlıları konu alarak hazırladığımız çalışmada (Şekil 5) , 1’den 10’a kadar hedef kitle olan çocuklara, deniz canlılarını tanıtmak amaçlanmıştır. Balina’yı “Beş”sayısıyla ilişkilendirerek, görsel tema bütünleştirilmiştir .

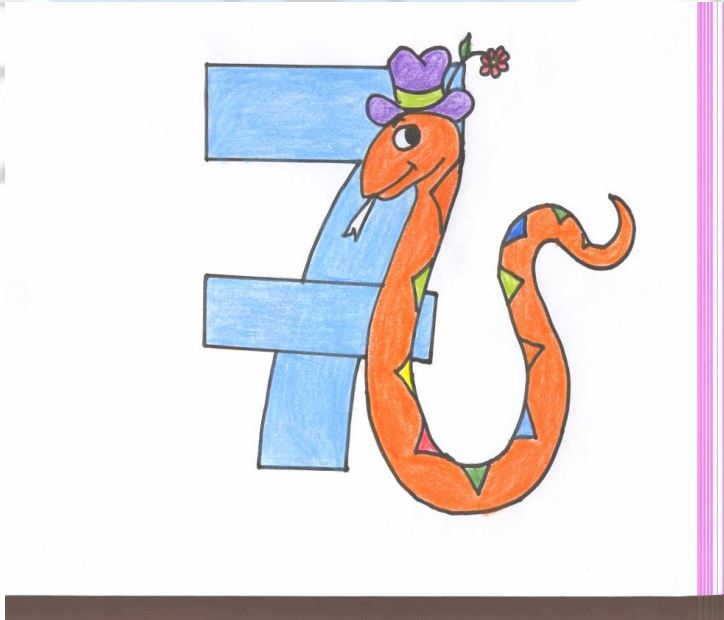
Şekil 7: Sevimli Canlılar Serisi “(Ayı) “Altı”

Şekil 7’de Sevimli canlılar serisini konu alarak hazırladığımız çalışmada (Şekil 7), “Altı” sayısıyla Ayı ilişkilendirilmiştir. Çocuklara tipografi kartlarının gösterilmesinden sonar, uygulamacı çocuklara sevimli ayılarla ilgili çizgi film izletmiştir. Bir sonraki uygulama için ise, evlerinden herhangi bir pelüş ayı getirmeleri istenmiştir. Çocukların getirdikleri oyuncak ayılar, altılı guruplara ayrılmış ve her çocuğun bunları saymaları sağlanmıştır.

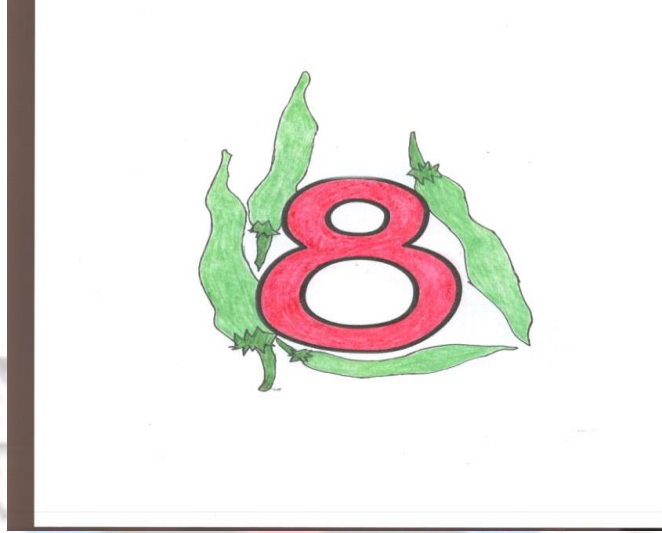
Şekil 8: Meyveler Serisi (Yeni Dünya) “Yedi”

Şekil 8’de Meyveleri konu alarak hazırladığımız çalışmada (Şekil-8), hedef kitle olan çocuklara yedi sayısını öğretirken, aynı zamanda da meyve tüketimine çocukları yönlendirme amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Yeni Dünya “Yedi” sayısına uyarlanmıştır.

Şekil 9: Çölde Yaşayan Canlılar Serisi (Yılan) “Yedi”

Şekil 9’da Çölde yaşayan canlıları konu alarak hazırladığımız çalışmada (Şekil 9), “Yedi” sayısı ile Yılan ilişkilendirilmiştir. Çocuklara tipografi kartlarının gösterilmesinden sonra yılan şeklinde hazırlanmış çorap kuklalar eşliğinde çocuklarla dramatik etkinlikler oluşturularak çalışmanın kalıcılığı arttırılmaya çalışılmıştır.

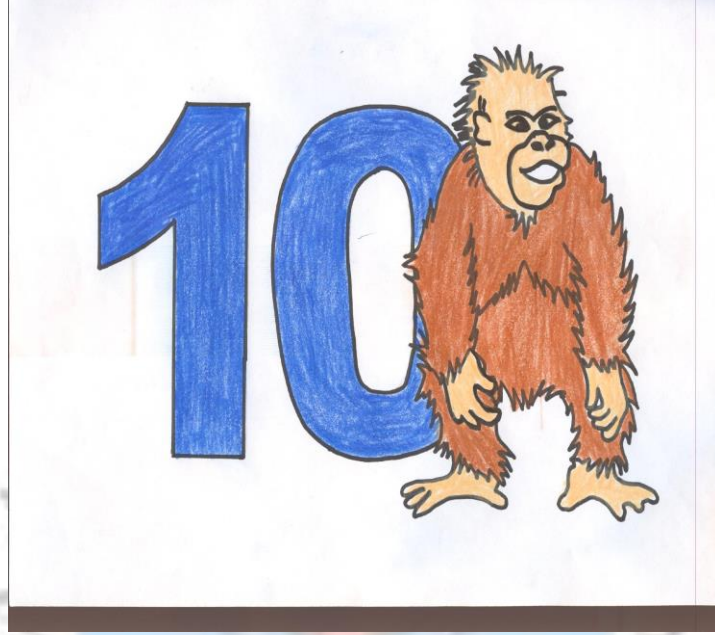
Şekil 10: Sebzeler Serisi(Biber) “Sekiz”

Şekil 10’da Bitkiler konulu (Şekil-10) çalışmada amaç, hedef kitle çocuklara sebzeleri tanıtmak ve resmin görselliğiyle sebzeleri süsleyerek bir taraftan sekiz sayısını öğretirken diğer taraftan her sebzenin büyüme ve gelişmemiz için önemini çocuklara benimsetmektir. Çalışmanın pekiştirilmesi için uygulamayı yürüten öğrencilerimiz tarafından her bir çocuğa sekiz adet biber dağıtılmış ve anne-babalarına bu biberleri neden verdiğimizizi anlatmalarını istenmiştir.

Şekil 11: Vahşi Tabiat Hayvanları Serisi(Dinazor) “Dokuz”

Şekil 11’de Tabiatta yaşayan vahşi canlıları konu alarak hazırladığı çalışmada (Şekil 11) , hedef kitle olan 5-6 yaş çocuklarına vahşi tabiat canlılarını tanıtmayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda dokuz rakamın ilk harfi olan “D” ile dinazor ilişkilendirmiştir. Uygulama esnasında çocuklara dinazor maketi verilmiş ve ayrıca çocuklara verilen dinazor ve dokuz rakamının eşleşmesiyle ilgili boyama yaptırılmıştır. Daha sonraki uygulamalarda çocukların dinazoru dokuz rakamıyla eşleştirebilecek kadar farkındalık geliştirdikleri gözlenmiştir. Uygulamaya gidilen anaokullarında özellikle 6 ve 9 rakamlarını karıştıran öğrencilerin bu yöntemle rakamları daha rahat ayırt ettikleri uygulamacılar tarafından gözlemlenmiştir.

Şekil 12: Nesli Tükenen Hayvanları Serisi(Orangutan) “On”

Şekil 12’de Tabiatta yaşayan vahşi canlıları konu alarak hazırladığı çalışmada (Şekil 12), hedef kitle olan 5-6 yaş çocuklarına nesli tükenen canlıları tanıtmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda uygulamalar esnasında nesli tükenen hayvanlar hakkında, çocuklara on tane resimli kart gösterilmiş ve orangutanı içeren resim en sona yerleştirilmiştir. Böylece çocukların on ile orangutanı eşleştirebilmesi için gereken görsellik sağlanmıştır.

6. Sonuç ve Öneriler

Çalışmamızdan yola çıkılarak, okulöncesi eğitimde istenilen bir davranışın sürekliliğinin sağlanması için, pekiştirecin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Çocuklar için yaparak-yaşayarak öğrenme, oldukça önemlidir. Çünkü, 5-6 yaş grubunda bir çocuk için soyut işlem süreci gelişmemiştir. Bu nedenle sayıları somutlaştırmak, akılda kalıcılığı arttıracak ve çocuğun matematiğe olan ilgisi olumlu yönde şekillenecektir.

Çocuklara matematiği sevmeyi ve sayıların eğlenceli dünyasında gezinmeyi öğretmeyi hedeflerken, bir taraftan da benzer bir çalışmayı kendileri tarafından yapılması istenilerek, küçük kas gelişimleri için destekleyici etkinlikler oluşturulmuştur.

Çocuklar, bildiği sayıları telaffuz edebildikleri gibi bilemediği sayıları da kafalarında şekillendirebilmekte; böylece yaratıcılık süreçleri gelişmektedir.

Alışıl gelmiş matematik etkinliklerinden ziyade farklı bir çalışma olduğu için çocuklar oldukça eğlenmiş, eğlenirken de bir taraftan öğrenmişlerdir.

Yapılan dramatik etkinliklerde, kukla - yılan- ve yedi rakamı arasında ilişki kurulmuş, çocukların bir kaç tarafından bu “yılanlar yedi taneymiş” şeklinde sözel ifadeler kullanılmıştır. Çocuklarda tersine dönüştürebilme gelişmediği için, bir tam ve iki yarımın toplamda iki sayısına eşit olduğu çocuklar tarafından anlaşılamamış; çocuklar, iki tane değil üç tane incirin tipografi kartlarını yanlışlıkla çizdiklerini ifade etmişlerdir. Çocuk, zihninde bir karmaşa yaratması adına uygulamayı yürüten öğrencilerimiz tarafından her hangi bir müdahalede bulunulmamış, bu durum gelişim ve yaş ilişkisini bir kez daha ortaya koymuştur.

Çalışmamız, dar bir hedef kitleye uygulanmıştır; uygulamanın çok sayıda anaokuluna; hatta ilköğretim birinci sınıf çocuklarına da uyarlanabilmesiyle daha genel sonuçlara ulaşılabilir.

6. Kaynakça

1. Erdal, G. 2009. Çocuk Eğitiminde Tipografi; Akademik Bakış Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 18(4)1-9
2. Oktay A. 2007. Okulöncesi Eğitimde Güncel Konular: Okulöncesi Eğitimin Önemi ve Yaygınlaştırılması, Morpa Yayıncılık, 382s., İstanbul.
3. Aral, N., Kandır A., Can Y. M. 2003. Okulöncesi Eğitim I. Ya-pa Yayıncılık. 2.Baskı, 152 s., İstanbul
4. Paktuna K. S.2010.Çocuğunuzun Yeteneğini Keşfedin, Boyut Yayıncılık, 203 s., İstanbul.
5. Bayhan P., ve Artan İ. 2004 Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Morpa Yayıncılık, 296 s., İstanbul.
6. Yıldırım, K. 2006. Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Kubaşık Öğrenme Yönteminin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersindeki Erişilerine Etkisi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD),Vol: 7, No:2 301-315
7. Tarım, K.ve Dinç A. P.2010. Gruplarla Matematik Öğreniyoruz, Eğiten Kitap Yayınları,128 s., Ankara.
8. Demir N ve Oflaz G .(2010). Okulöncesi Dönemde Ninniler ile Matematik Öğretimi” . Zeitschrift Für Diewelt Der Türken Journal Of Word Turks, Vol: 2 No:1,, 1-12

² *Batman Üniversitesi Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişim Programı KMYO rukiye.arslan @batman.edu.tr*

³ *hakgul@erciyes.edu.tr Erciyes Üniversitesi Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişim Programı İMYO*

